

Nr 78.

Av herr Thulin, *angående revision av gällande lagbestämmelser
emot fylleri och dryckenskap.*

Nu gällande bestämmelser angående fylleri och dryckenskap innefattas dels i kungl. förordningen den 16 november 1841 emot fylleri och dryckenskap, dels i 18 kap. 15 § strafflagen.

Nyssnämnda förordning har ursprungligen innehållit samtliga lagstadganden beträffande fylleri och dryckenskap, och bestämmelsen i 18 kap. 15 § strafflagen innebär en överflyttning av den berörda förordningens 1 § till sagda lag. Tid efter annan har genom nya lagar och författningar, än den ena, än den andra föreskriften i förordningen emot fylleri och dryckenskap upphävts, så att numera flertalet bestämmelser i sistnämnda förordning äro ur kraft. Och där förordningens föreskrifter ännu äro formellt gällande, hava de genom en förändrad praxis faktiskt trätt ur tillämpning.

Enär den nu gällande lagstiftningen snart är 80 år gammal, och under den tid, som gått, uppfattningen i avseende å fylleri och dryckenskap väsentligen ändrats, synes en omarbetning av denna lagstiftning i flera avseenden vara påkallad.

Särskilt synes det vara påkallat att underkasta straffen för fylleri och dryckenskap en granskning med hänsyn till vunna erfarenheter. Den nuvarande straffsatsen, högst 50 kronors böter, torde sålunda få anses alldeles för låg. Jag tillåter mig i detta avseende dels hänvisa till ett av t. f. polisdomaren Birger Lundberg till polismästaren i Stockholm ingivet vördsamt memorial, som härhos bifogas, dels framhålla, att i Norge enligt lov av 9 mars 1918 om förändring i lov av 31 maj 1900 om lösgjaengeri, betleri og drukkenskap såväl böter som fängelse kan tillämpas; ifrågavarande lag bilägges motionen.

Vid en omarbetning av lagstiftningen emot fylleri och dryckenskap synes en differentiering av straffen böra äga rum med hänsyn till fylleriförseelsens art och beskaffenhet. En dylik differentiering kan sägas föreligga redan i 1841 års förordning, när det i densamma skiljes mellan dels den, som genom missbruk av starka drycker sig överlastar, så att det av hans åtbörder och orediga sinnesförfattning märkas kan, att han drucken är, dels den, som är överlastad, och för erhållande av behörig vård måste förvaras i häkte, till dess han återvunnit sina sinnens bruk, dels ock den, som i fylleri gör oljud eller förnärmar andras fred och säkerhet. Denna differentiering av förseelserna har emellertid icke någon motsvarighet i fråga om straffsätserna, liksom ej heller de itererade förseelserna blivit belagda med särskilda straff.

Såväl i berörda avseenden som ock i övrigt torde en förändrad lagstiftning vara påkallad för att åstadkomma ett skarpare ingripande mot de talrika fylleriförseelserna. Enär emellertid en höjning av den i 18 kap. 15 § strafflagen fastställda straffsatsen icke torde vara enbart tillräcklig, utan även, på sätt ovan sagts, en grundligare omarbetning av 1841 års förordning är av nöden, torde en av Kungl. Maj:t föranstaltad utredning i ämnet komma till stånd. Med hänsyn till det trängande behovet av skärpta bestämmelser torde denna utredning skyndsammast möjligt utföras och utan samband med den pågående revisionen av strafflagen. Däremot torde vid utredningen böra upptagas till behandling det yrkande, som av riksdagen framställt i skrivelsen nr 123 av den 16 april 1918.

På grund av vad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t måtte skyndsammast möjligt låta verkställa utredning om revision av gällande lagbestämmelser emot fylleri och dryckenskap samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen giver anledning.

Stockholm den 21 januari 1920.

Einar J:son Thulin.

I motionens syfte instämma:

K. G. Westman. *Anders Örne.* *Axel Vindahl.*

K. J. Ekman. *Ernst Klefbeck.*

Bilaga.

Vördsamt Memorial.

Undertecknad har i egenskap av t. f. polisdomare ansett mig böra till Överståthållareämbetet vördsamt rikta följande framställning till den ätgärd ämbetet kan finna densamma förtjäna.

I strafflagens 18 kap. 15 § stadgas för fylleriförseelse bötesstraff högst femtio kronor. Detta lagrum har haft sin nuvarande lydelse alltsedan år 1904.

Har den ifrågavarande straffsatsen varit lämpligt avpassad för den tidpunkt, då den stadgades, så måste den dock för nuvarande tid anses synnerligen otillfredsställande. Den allmänna strävan för folkknykterhet, som sedan länge karaktäriserat den sociala samhällsuppfattningen i vår tid och dess utflöde i lagstiftning för olika områden, gör, att en fylleriförseelse på allmän plats i våra dagar måste framstå som en högst allvarsammare händelse än tillförne varit fallet. Likaså har penningevärdets fall gjort, att bötesbelopp, som förut kunnat te sig som relativt betydande, numera kan komma att verka som en ren bagatell. För vår tids rättsmedvetande torde en fylleriförseelse begången å gata i huvudstaden icke anses böra förtjäna mindre straff än böter av lägst femtio kronor. Med nuvarande lagstiftning kan det emellertid icke komma i fråga, att annat än undantagsvis utdöma detta belopp, vilket är nuvarande straffmaximum. En sådan bötessats måste ju reserveras för upprepade fylleriförseelser och särskilt sådana begångna under uppseendeväckande former eller under sabbat. I följd härav torde för närvarande fylleri i allmänhet bestraffas med bötesbelopp varierande mellan femton och fyrtio kronor. Många skäl tala för, att bötesstraff av ifrågavarande lindriga beskaffenhet icke äga någon verklig betydelse i straffhänseende. Man kan till och med ifrågasätta, om icke dylika lindriga bestraffningsåtgärder rent av verka förslappande på rättsmedvetandet i fråga om uppfattningen av den straffbelagda förseelsens mer eller mindre allvarliga beskaffenhet.

Det nu anförda torde ådagalägga, att skyndsamma åtgärder böra vidtagas i syfte att det nu stadgade maximum för fylleriböter antingen väsentligt höjes eller helt och hållet borttages.

Huruvida en åtgärd i nu föreslagen riktning skulle vara ägnad att i väsentlig grad minska det på senaste tiden i oroväckande grad stigande antalet fylleriförseelser, vågar jag icke uttala mig om. Det är i varje fall uppenbart, att åtgärden måste tillmätas någon betydelse även i sådant hänseende.

I samband med det nu anförda tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på ett med nyssberörda fråga i visst samband stående spörsmål, vilket berör polisdomarens åliggande att förordna om förvandling av böter till fängelsestraff. Den nuvarande föreskriften om förvandling av böter har varit gällande alltsedan år 1884. Under nämnda tid och isynnerhet under de senaste åren har ju penningvärdet sjunkit i sådan grad, att nuvarande relationen mellan bötesbelopp och motsvarande förvandlingsstraff måste framstå såsom högst otillfredsställande. Man torde vara berättigad uppfatta förvandlingsstraffet så, att den straffskyldige under

fängelsetiden icke blott skall uppoffra sin arbetsförtjänst utan därjämte vidkännas obehaget att vara berövad sin personliga frihet. Med nuvarande proportion mellan bötesbeloppet och fängelsestraffets längd, enligt vilken varje dags fängelse utöver de tre första dagarna motsvarar tio kronors böter, måste bötesstraffets avtjänande i förvandlingsstraff särskilt på grund av höjda arbetslöner komma att utgöra ett högst betydligt strängare straff än erläggande av motsvarande penningböter. Så t. ex. får en person, som är skyldig trettio kronors böter, nu motsvarande högst två dagars arbetsförtjänst, vid avtjänandet av dessa böter undergå sex dagars fängelse. Det har också visat sig i praktiken, att endast personer, som äro ur stånd att förskaffa sig en ordinär arbetsförtjänst, frivilligt ingå på förvandlingsstraff. En tidigare konstaterad företeelse, att böteskyldige valt ett tillfälle, då ett flertal intill varandra inträffande helgdagar gjort det mindre kännbart för vederbörande, i fråga om mistad arbetsförtjänst, att avtjäna böter, har även numera visat sig icke äga samma betydelse som förut. Det torde vara naturligt, att man med hänsyn till strafflagens förestående omarbetning, därvid bötes- och förvandlingsstraffen kunna komma att reformeras i flera avseenden, helst vill undvika partiella reformer, men en förändrad proportion mellan bötesbelopp och motsvarande förvandlingsstraff i tidsenlig riktning torde knappast böra betraktas som en mer ingripande åtgärd än höjningen av penningvärdet för snatterobjekt förut utgjort. I varje fall torde en höjning av straffmaximum för fylleri i förut angiven riktning böra medföra förändrad relation mellan penningböter och förvandlingsstraff. Det torde nämligen förekomma, att just en del samhällslement, vilka endast med största svårighet kunna förvärva och hopspara ett för erläggande av böter nödigt belopp, äro hemfallna åt fylleri. Dessa personer nödgas ofta avtjäna sina böter, och de skulle komma att drabbas oskäligt hårt, om fylleriböterna höjdes och nuvarande förvandlingsstraff bibehölles. Åtgärder att höja straffet för fylleri och samtidigt införa lättnad i fråga om avtjänandet av böter skulle visserligen kunna uppfattas som i viss mån motverkande varandra, men torde icke desto mindre få anses såsom var för sig fullt berättigade ur andra synpunkter.

På grund av det nu anförda får jag vördsamt hemställa, att Överståthållareämbetet måtte taga i övervägande, huruvida icke ämbetet ville vidtaga åtgärder för förändrad lagstiftning angående bestraffning för fylleri samt för förvandling av böter.

Stockholm den 29 december 1919.

Birger Lundberg.

Om drukkenskap, ansvar for andres beruselse m. v.

§ 16. Den, som forsætlig eller uagtsomt hensætter sig i en aapenbart beruset tilstand, hvorunder han blir set paa et almindelig faerdsel bestemt sted, straffes med bøter.

Er han tidligere i løpet av det sidste aar tre ganger straffet efter denne paragraf eller §§ 17 eller 19, kan faengsel indtil 3 maaneder anvendes.

§ 17. Den, som forsættelig eller uagtsomt hensætter sig i en beruset tilstand, hvorunder han forstyrrer den almindelige fred og orden eller den lovlige færdsel eller forulemper eller volder fare for andre, straffes med bøter eller fængsel indtil 3 maaneder.

§ 18. Hvis den, som dømmes til fængselsstraf efter §§ 16 eller 17, jevnlig misbruger berusende drik, kan retten i dommen efter paastand fra paatalemyndigheden bemyndige denne til at sætte ham i tvangsarbeidshus eller i en kuranstalt, som Kongen har godkjendt.

Han kan i saa fald beholdes der indtil 18 maaneder, men indtil 3 aar, saafremt han tidligere har været paa tvangsarbeide eller i kuranstalt efter denne lov.

Blir domfaeldte sat i tvangsarbeidshus eller kuranstalt, kan fuldbyrdelsen av den indømte fængselsstraf helt eller delvis falde bort.

Naar saerlige omstaendigheder taler for at stille domfaeldte paa prøve, saasom hvis han underkaster sig nogen av de i § 28 første led nævnte betingelser, kan paatalemyndigheden vente med at fatte beslutning om hensættelse i tvangsarbeidshus eller kuranstalt for tvangsindlaeggelse indtil et aar, efterat dommen er blit endelig, eller efterat domfaeldte er løslatt fra en samtidig eller tidligere idomt fængselsstraf.

§ 6 faar tilsvarende anvendelse.

Utgiftene ved indsaettelse i kuranstalt kan kræves erstattet hos domfaeldte.

§ 19. Den, som jevnlig misbruger berusende drik og paa grund herav

a) helt eller delvis skaffer sig midlerne til sin livsførsel ved betleri eller maa understøttes av fattigvaesenet,

b) forsømmer sin forsørgelsepligt eller falder sin familie til byrde, saa den utsættes for at komme i trang eller maa understøttes av fattigvaesendet, eller

c) undlater at betale paalagt bidrag til underhold av-hustru eller barn eller dettes mor, straffes med fængsel indtil 3 maaneder.

Retten kan efter derom nedlagt paastand i dommen bemyndige paatalemyndigheden til at sætte domfaeldte i tvangsarbeidshus eller i en kuranstalt, som Kongen har godkjendt. Bestemmelserne i de 5 sidste led av § 18 faar tilsvarende anvendelse.

§ 20. Naar nogen paa grund av beruselse forstyrrer den almindelige fred og orden eller den lovlige færdsel, forulemper andre eller volder fare for sig selv eller andre, kan politiet sætte ham i faengslig forvaring, til han blir aedru.

Herpaa faar straffeprocesslovens §§ 232 og 234 tilsvarende anvendelse.

Selv om den paagrepne ikke blir sat i faengslig forvaring, kan politiet ta fra ham og tilintetgjøre drikkevarer, som findes hos ham ved paagripelsen.

